

Джунь Й. В., д.ф.-м.н., професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, . Рівне)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР – АРЕНА БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ

Анотація. В статті досліджено основні небезпеки для України, які супроводжують розвиток інформаційних технологій. Розкрито, що однією з таких загроз є зараження інформаційного простору великою кількістю недостовірної інформації. Показано, що успіхи в інформаційній війні обумовлені головним чином перевагами, досягнутими ІТ-індустрією різних країн. Визначено основні досягнення сучасних ІТ в «пост-комп'ютерну еру». Констатовано фактичну незахищеність України перед зломом національно-економічного простору на користь ТНК, діяльність яких в інформаційній сфері направлена на ослаблення суверенітетів держав, поширення кіберзлочинності і культурну експансію

Ключові слова: інформаційні технології, кіберзлочинність, культурна експансія.

Аннотация. В статье исследованы основные угрозы для Украины, которые сопровождают развитие информационных технологий. Раскрыто, что одной из таких угроз является заражение информационного пространства большим количеством недостоверной информации. Показано, что успехи в информационной войне обусловлены главным образом преимуществами, достигнутыми ИТ-индустрией разных стран. Определены основные достижения современных ИТ в «пост-компьютерную эру». Констатировано фактическую незащищенность Украины перед взломом национально-экономического пространства в пользу ТНК, деятельность которых в информационной сфере направлена на ослабление суверенитетов государств, распространение киберпреступности и культурную экспансию.

Ключевые слова: информационные технологии, киберпреступность, культурная экспансия

Annotation. In the article the main danger for Ukraine that accompanies the development of information technology is investigated. It is revealed that one of these threats is contamination of information space by distorted information. It is shown that success in the information war, are mainly due to the benefits achieved by the IT industry around the world. It has been determined the main achievements of modern IT in the «post-computer era». It is ascertained actual vulnerability of Ukraine to fracture the national economic space for the benefit of multinational corporations, whose activities in the sphere of information

aimed at weakening the sovereignty of states, cyber-crime and dissemination of cultural expansion.

Keywords: *information technologies, cybercrime, cultural expansion.*

Існує багато матеріалів які демонструють переваги і досягнення сучасних інформаційних технологій (ІТ). Це, насамперед, Інтернет, інформація про комп'ютерні інформаційні банківські системи, електронні класифікатори, реєстри, тощо. Швидкими темпами здійснюється комп'ютеризація української економіки, бухгалтерського обліку, сервісної сфери, освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень засвідчує, що ще не було такого часу в світовій історії, в якому були б в нашому розпорядженні такі величезні і різноманітні бази даних. Але не завжди ми отримуємо об'єктивну інформацію. В наш час держави, політики, засоби масової інформації (ЗМІ) дають лише таку інформацію, яка сприяє їх власним інтересам. Непомітно для багатьох народів, насамперед, для українців, світ опинився в стані безжальної інформаційної війни. Тому суспільство мусить знати про принципово нові небезпеки, які супроводжують розвиток ІТ.

Метою і завданням нашого дослідження є визначення загроз, які несуть українській державі інформаційні технології.

Питання захисту вітчизняного інформаційного простору від кіберзагроз набуло особливої актуальності зараз, коли Україна перебуває в стані неоголошеної війни. У цей час засоби комунікації заражені такою кількістю недостовірної інформації, що спонукає державу витратити величезні кошти на інформаційну безпеку. В цій війні вирішальну роль грає фактор комп'ютерної нерівності передових країн і країн четвертого світу, до яких відноситься і Україна. Ця нерівність з кожним кроком поглиблюється. Відомо, що розвиток ІТ-інституцій – найважливіший елемент технологічного оновлення науки, освіти, виробництва і національної безпеки. ІТ-технології відкривають величезні можливості, але переважна більшість українців скористатись ними не можуть: ліцензоване програмне забезпечення, сучасні програмні продукти коштують надто дорого для пересічного українця, не кажучи вже про придбання сучасного персонального комп'ютера (ПК) чи навіть планшета iPad. Водночас наукова, технологічна, виробнича та фінансова могутність країн великої сімки (найпотужніших країн світу) кожної секунди збільшує і так вже великий розрив в добробуті нашого та їхнього населення. Фактично Україна опинилася зараз в стані жорсткого фінансового рабства, яке прийшло на зміну колоніальному і не може вже обійтись без західних запозичень.

В той же час у США зараз вже не комп'ютерна а «посткомп'ютерна ера». Корпорації із списку Fortune-500 масово інтегрують гаджети в корпоративні інформаційні системи (KIC), на базі IOS і Android, широко використовуючи хмарні та технології розподілених обчислень. На ринку мережевих технологій створена software defined networking (SDN), що

дозволяє інтегрувати мобільних користувачів в єдину сітку, яка не потребує штату системних адміністраторів, а також складного серверного чи комп'ютерного забезпечення. Їх масово замінюють гаджети, які змінили обличчя економіки США, перетворив її на App-Economy – «економіку додатків» [1]. Гаджет дозволяє зробити бек-офіс там, де вам зручно, де знаходитеся ви – на лекції, форумі, літаку чи будівельному майданчику. Все, що потрібно – миттєво дає додаток – наприклад BusinesCloud, BuildersCloud чи VueMedical, тощо, які дозволяють оперативно надсилати і використовувати будь-яку спеціальну інформацію, в будь-якому місці в рамках мобільного зв'язку. Важко повірити, але вже в 2015 році кількість гаджетного персоналу у світі складала 1,3 млрд. [1].

Для більшості українців це здається казкою. Але це насправді так. Тобто, IT-технології дають нечувані переваги не Україні, а розвиненим країнам світу. Це дозволяє їм корегувати, дозувати інформацію, використовувати IT-технології в свої інтересах і утилізувати в нас непотрібний застарілий у них комп'ютерний металобрухт. Внаслідок суттєвого технологічного відставання в Україні постійно зростає кількість людей, що змушені використовувати застарілі знання і не функціональні алгоритми [9]. І це зрозуміло, адже період подвоєння наукової інформації зараз складає 8 років, а в сфері IT – 12–18 місяців [2]!

Український академік О. Білоус вважає такий стан однією з найбільших загроз не лише для України, але і для всього людства [3]. Як приклад, він приводить такий глобальний проект, як «Вашингтонський консенсус», прийнятий ще в минулому столітті, мета якого – злам національних економічних просторів на користь транснаціональних компаній (ТНК). Ця мета досягається насамперед за рахунок використання IT-технологій. Наприклад, сумарне майно 100 найбільших IT-корпорацій світу склало на 2015 р. – 842,9 млрд. дол. США. При цьому 51 з них знаходиться в США і всього 9 – в ЄС [4]. Отже, лідером інформаційної індустрії світу є США.

Капіталовкладення в їх розвиток у США уже переважають витрати на освоєння космосу і ракетно-ядерні програми [5]. Гонка у сфері IT сприяє зростанню ще більшої прірви між розвиненими країнами і Україною та породжує два полюси на одному з яких розкошує «золотий мільярд» громадян «сімки», на іншому поглиблюється злиденне існування більшості людей світу [3]. Саме це причина того «Чому ми на райській землі живемо як в пеклі»? Це висловив всесвітньовідомий український митець І. Марчук з Тернопільщини [6]. Ця бідність в основному і породжує беззахисність України перед зарубіжними медіа-монстрами, насамперед російськими, і веде, в цілому до послаблення суверенітету держави.

Ослаблення суверенітетів країн четвертого світу, а саме до таких країн ми зараз відносимося, це зовсім не шлях до економічного процвітання, а головна тенденція інтересів ТНК на теренах української державності [7]. В ослабленні суверенітету ТНК вбачають нові можливості для своєї

експансії. Громадською думкою українців маніпулюють найчастіше з цією метою. Дестабілізація владних і суспільних структур України – це і є якраз несанкціоноване втручання ТНК у внутрішні справи держав.

Іншим загрозливим для України породженням ІТ є кіберзлочинність, яка має всі ознаки організованої набагато краще ніж кримінальна, внаслідок своєї технічної досконалості. Кількість комп'ютерних злочинів невідворотно збільшується. Наприклад, у Росії ця кількість щорічно подвоюється [8]. І справа не лише в злочинах у сфері кредитно-банківських відносин. Масштаб кіберзлочинності незрівнянно зріс після того, як загострились глобальні протиріччя Росії і США. Проте, у списку «найповажніших» хакерів світу чільне місце займають українці. Згадаймо, наприклад, тернопільчанина Височанського, якого правосуддя США багато років розшукувало, як одного із найбільш небезпечних кібертерористів [8].

Великою небезпекою для етнічної неповторності України і її областей є культурна експансія, яку проводять розвинені країни використовуючи потужні можливості ІТ. У свій час асоціація вчителів Франції домоглася заборони масового показу голлівудської продукції на телебаченні (TV) і в кінотеатрах, мотивуючи це її негативним впливом на культуру Франції і на розвиток дітей. В Україні цього, на жаль, не відбувається. Вітчизняного кінематографу, який існував навіть при тоталітарному режимові, зараз як такого немає. Весь ринок кіно заповнила російська і американська продукція. Про яку національну чи етнічну своєрідність можна говорити за таких умов? Споживчі, комерційні сурогати зовсім не долучають українців до світової культури чи культури Заходу, а наполегливо формують тип жадібного споживача, якому начхати на рідну землю, свою культуру і для якого один бог – долар. Такий споживач на загальному фоні штучно створених українських злиднів, легко йде на будь-які злочини проти людяності, держави і часто акуратно заповнює від низу до верху всі рівні державного управління. А ми все бідкаємося звідки ж масово в Україні беруться оті невліпові корупціонери. Хіба не про це свідчить список із 643 українських громадян, які задіяні в офшорних злочинах [9]. У той же час жоден громадянин США в офшорах не засвітився, не зважаючи на те що, населення цієї країни майже десятикратно перевищує українське.

Ще одна велика небезпека, про яку чомусь не прийнято говорити на фоні суцільного комерційного буму в цій галузі, – це ігрова ІТ-індустрія. Більшість ігор привчають ніжні, адекватні душі до терору, жорстокості і вбивств, як до чогось звичного і буденного. А ми все дивуємося чому такими шаленими темпами зростає злочинність. Пропаганда насилля через ігри корінним чином протирічить віковичніми цінностям України, задекларованими ще в «Поученії» Ярослава Мудрого і канонах православної віри. І постає питання кому вигідний той хаос, який створюється різними засобами із застосуванням найсучасніших ІТ-технологій на теренах України? Як символ глобалізації англословний світ створив набаченої потужності агентство

світових новин Bloomberg, яке разом з могутнім медіа-концерном Thomson-Reiter's будуть впроваджувати свою інформаційну політику, англomовну культуру, космополітичність, поступово нівелюючи і знищуючи мови, національну ідентичність і національні цінності. Тут слушно навести слова З. Бжезінського, сказані ще у 1968 р.: «Ми увійшли в фазу нової метаморфози всієї людської історії. Світ стоїть на порозі трансформації, яка за своїми історичними і людськими наслідками буде драматичнішою, ніж та, що була викликана французькою і більшовицькою революціями» [3]. Якщо взяти до уваги, що перша з них означала знищення близько 1 млн. безневинних в більшості своїй селян-роялістів, а друга – знищення не лише селян, а і всієї еліти України і Росії, де вже рахунок йшов на десятки мільйонів замучених, то можна лише здогадуватись про те, що мав на увазі цитований політик.

Із проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Для послаблення негативних тенденцій, які несуть з собою розвиток ІТ-технологій необхідно терміново й істотним чином поліпшити законодавчу базу їх використання, з метою захисту національних інтересів, національної ідентичності, заборони поширення людиноненависницьких поглядів, дезінформації, порнографії в умовах англomовної глобалізації.

2. При прийнятті законодавчих актів необхідно використовувати досвід розвинених країн світу в боротьбі з кібертероризмом, вірусними атаками, несанкціонованим проникненням.

Проте, якщо зазначити всю складність усіх чинників інформаційної сфери, то складається враження, що законодавче її регулювання стає вже непозбутими як для влади, так і для вітчизняної юридичної науки.

3. Працівники органів правосуддя України, які зіткнулися з проблемами захисту інтелектуальної власності, говорять про те, що порушення авторських прав фактично недосяжні для національних законів та судових органів, особливо в сфері використання музичних творів, винаходів чи комп'ютерного забезпечення. Тому необхідно, використавши світовий досвід, забезпечити належний законодавчий захист інтелектуальної власності, вважаючи це одним із пріоритетних напрямів національної безпеки.

1. Тигипко В. Экономика приложений. / В. Тигипко // Инвест-газета, 2013, № 30–31, с. 41. 2. Корсак К. Эффект «хотабизации» та його негативні наслідки / К. Корсак // Науковий світ, 2008, № 2, с. 2–4. 3. Білоус О. Глобалізація і національна стратегія України. – Броди 2001. 4. Джеджула А. Список ста самых богатых людей в сфере информационных технологий / А. Джеджула // Факти, 08.08.2015. 5. Грищенко О. Мас-медіа у відкритому інформаційному суспільстві і гуманістичні цінності. / О. Грищенко // К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2002. 6. Унгурян О. Почему мы на райской земле живем как в пекле / О. Унгурян / Факти. 13.05.2016. 7. Воронов І. Глобалізація і політика. Реалії і перспективи соціальних трансформацій. / І. Воронов / К., 2004. 8. Бондар Ю. Поле битви – інформаційний простір / Ю. Бондар // Персонал, № 12, 2005, с. 28–31. 9. Панамский архив. Факты 12.05.2016.

Рецензент: д.т.н., професор Власюк А. П.